

הפרות אוסלו

סקירה לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, 9.7.2026

ד"ר ענת רוט, מנכ"ל פורום שילה | עו"ד אברהם של"ו, ראש המחלקה למשב"ל בפורום קהלת

הסכמי אוסלו מורכבים משלושה מסמכי יסוד:

1. הצהרת עקרונות, ספטמבר 1993 (אוסלו א')
2. הסכם קהיר, מאי 1994 (הקמת הרש"פ, נסיגה ישראלית מעזה ומיריחו)
3. הסכם הביניים, ספטמבר 1995 (אוסלו ב')

ההסכמים מפרטים את ההסדרים שאמורים לחול בתקופת הביניים, עד לחתימה על הסכם הקבע, בתוך חמש שנים מיום החתימה על הסכמי קהיר ומסירת עזה ויריחו לאחריות פלסטינית מלאה: 4 במאי 1999.

בטרם נרד לעומקם של סעיפי ההסכם, יש לזכור מה הייתה אמורה להיות המהות שלו: הכרה של אש"ף בקיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית בגבולות הקו הירוק, הכרה של מדינת ישראל בקיומו של עם פלסטיני, בזכותו להגדרה עצמית ולניהול עצמי ובאש"ף כנציגו; והחלטה הדדית "לשים קץ לעשרות שנים של עימות וסכסוך [...] לפעול ככל יכולתם לחיות בדו-קיום בשלום [...] ולהגיע לפיוס היסטורי באמצעות תהליך מדיני" (הצהרת העקרונות, 13 בספטמבר 1993). כלומר, לחדול לחלוטין מדרך המאבק האלים.

המהות הזו בוטלה בידי ערפאת ובכירי אש"ף בהצהרות ובנאומים מהרגע הראשון ולאורך כל תקופת המשא ומתן. בנאומיו ובשיחותיו בערבית ערפאת חזר והסביר לשומעיו כי אוסלו משול להסכם חודייביה שערך הנביא מוחמד עם שבט קוראייש, שהוא כלי ב"תורת השלבים" של אש"ף ושמטרתו לאפשר את ההתעצמות הפלסטינית עד שיהיו בידיהם היכולות לחסל את מדינת ישראל ולהקים תחתיה את מדינת פלסטין, שבירתה ירושלים. הסכמי אוסלו הם "הסוס הטרויאני" של הפלסטינים שנועד להכניסם "אל תוך החומות", הסביר פייסל חוסייני. שר החוץ הפלסטיני פארוק קדומי הבהיר כי "העם הפלסטיני לא יוותר על גרגר חול אחד של האדמה הפלסטינית" וש"האינתיפאדה תמשך". "המתנגדים להסכם עם ישראל יכולים להמשיך במאבק המזוין", הודיע ראש הביטחון המסכל ביהודה ושומרון, ג'יבריל רג'וב. בישראל כעסו על הדברים ודרשו הבהרות אבל לא שברו את הכלים, ובשלב מסוים החלו להתייחס אליהם בביטול: "שידבר", אמר רבין. "אז אמר", הוסיף פרס.

אבל הפלסטינים התכוונו לכל מילה שאמרו, ודבריהם לוו גם במעשים שהיו הפרות יסודיות של ההתחייבויות שנתנו בהסכמי אוסלו. ההפרות הללו נמשכות בידי ההנהגה הפלסטינית עד היום.

כפי שנראה להלן, גם ההפרות המעשיות החלו עוד בטרם יבשה הדיו.

הפרות פלסטיניות עיקריות של הסכמי אוסלו

1. הכרזה חד-צדדית על מדינה פלסטינית

סעיף XXXI בהסכם אוסלו ב' (הוראות סיום) קובע כי: "אף לא אחד מהצדדים ייזום או יעשה כל צעד לשינוי מעמד הגדה המערבית ורצועת עזה לפני השלמת המשא ומתן על מעמד הקבע".

הפלסטינים הפרו את הסעיף עוד במהלך חמש שנות המשא ומתן על הסכם הקבע, וביתר שאת אחריהן.

◆ נובמבר 1998, כחודשיים לאחר שחתם על הסכם וואי, הצהיר יו"ר אש"ף ערפאת בעצרת המונים בשכם על כוונה להכריז על מדינה עצמאית שבירתה ירושלים. ישראל פנתה לאו"ם וטענה במכתב רשמי כי מדובר בהפרה גורפת של ההסכם.

◆ בעקבות קמפיין "פלסטין 194", שבו הרשות הפלסטינית פנתה לאו"ם רשמית בשנת 2011 בבקשה לקבל הכרה כמדינה, בכ"ט בנובמבר 2012 קיבלה העצרת הכללית של האו"ם את החלטה 67/19, אשר הפכה את "פלסטין" מישות משקיפה שאינה מדינה ל"מדינה משקיפה שאינה חברה" (non-member observer state).¹ שינוי מעמדה הרשמי של הישות הפלסטינית הושג באופן חד-צדדי, ללא הסכמת ישראל ומחוץ למסגרת המשא ומתן הדו-צדדי שקבע אוסלו. בזכות מעמדה החדש באו"ם, בינואר 2015 אשררה "פלסטין" את אמנת רומא, והצטרפה ל-ICC, בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג.

◆ 2024–2025 – על רקע המלחמה במזרח התיכון החל גל הכרזות של מדינות חשובות בעולם על הכרה חד-צדדית במדינה פלסטינית. במאי 2024 הכריזו ספרד, אירלנד ונורווגיה, ולקראת כינוס העצרת הכללית של האו"ם בספטמבר 2025 הצטרפו אליהן גם צרפת, בריטניה, קנדה ואוסטרליה.

נציין כי לצורך מימון קמפיין "פלסטין 194" להשגת הכרה של האו"ם ב"מדינת פלסטין" השתמשה הרשות הפלסטינית בכספי המיסים שישראל העבירה לה בהתאם להסכמי אוסלו.²

2. ניהול יחסים דיפלומטיים

סעיף IX (5) בהסכם אוסלו ב' קובע כי למועצה הפלסטינית לא יהיו "סמכות ואחריות בתחום יחסי החוץ [...] כולל הקמה בחוץ לארץ של שגרירויות, קונסוליות או כל סוג אחר של משלחות ונציגויות זרות או התרת הקמתן בגדה המערבית או ברצועת עזה ומינוי או קבלה של צוות דיפלומטי וקונסולרי וביצוע תפקידים דיפלומטיים".

הפעילות המוחרגת המותרת היא: הסכמים כלכליים לפי נספח V, הסכמים עם מדינות תורמות, הסכמים במסגרת תוכניות פיתוח אזוריות, והסכמים תרבותיים, מדעיים וחינוכיים.

¹ "המעמד של 'פלסטין' בעקבות החלטת העצרת הכללית של האו"ם 67/19", פורום קהלת.

² Maurice Hirsch, "[Palestinian Misrepresentation and Falsification of the Oslo Accords Tax Provisions](#)", JCFA, 3.11.2024.

בפועל, אש"ף והרש"פ מקיימים רשת דיפלומטית נרחבת ביותר, החורגת במובהק מההסכמות של אוסלו.

נכון להיום, "מדינת פלסטין" מחזיקה כ-80 שגרירויות ונציגויות ברחבי העולם, שרובן הועלו במרוצת השנים ממעמד "נציגות" למעמד "שגרירות" מלאה. מדובר במידה רבה בהמשך ישיר של פעילות מדינית שהחלה עוד לפני אוסלו (הכרזת העצמאות של אש"ף מ-1988), אך היקפה ומעמדה הפורמלי גדלו משמעותית מאז חתימת ההסכם.

שיא הפעילות הדיפלומטית הרשמית היה כאמור בספטמבר 2011, כשהרשות הפלסטינית הגישה לאו"ם בקשה רשמית להצטרף כחברה מלאה (בקמפיין "פלסטין 194"). המהלך לא הבשיל להכרה בחברות מלאה, בזכות הווטו האמריקאי במועצת הביטחון. אבל באוקטובר 2011 התקבלה "פלסטין" כחברה מלאה באונסק"ו, ובנובמבר 2012 אישרה העצרת הכללית ברוב גורף את החלטה 67/19, שהעניקה ל"פלסטין" מעמד של "מדינה משקיפה שאינה חברה" באו"ם. המעמד הזה אפשר בהמשך את הצטרפותה של הרשות הפלסטינית לאמנות בינלאומיות רבות. במסגרת פעילותה הדיפלומטית הענפה, בשני העשורים האחרונים הצטרפה "מדינת פלסטין" לשורה ארוכה של ארגונים בינלאומיים, הן כמשקיפה והן כחברה מלאה.³

מאז הצטרפותה של הרשות הפלסטינית לאמנת רומא (המסמך המכונן של בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג, ICC) היא מנהלת נגד ישראל מערכה משפטית ענפה ב-ICC וכן בבית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ).

◆ בינואר 2009, בעקבות מבצע "עופרת יצוקה", הגישה הרשות הפלסטינית ל-ICC הצהרה שבה היא מקבלת על עצמה את סמכות בית הדין. בקשתה נדחתה ב-2012 בידי התובע דאז, בטענה שמעמדה של "פלסטין" כ"ישות משקיפה" באו"ם אינו מספיק.

◆ בינואר 2015, לאחר שהוכרה באו"ם כ"מדינה משקיפה שאינה חברה", חתמה הרשות הפלסטינית על אמנת רומא. משהפכה לחברה רשמית ב-ICC, העניקה לו "מדינת פלסטין" את סמכות השיפוט בשטחה. הצעד הזה אפשר לכאורה ל-ICC לעקוף את העובדה שישראל אינה חברה בבית הדין, בטענה שהתובע הראשי יכול לחקור פשעים שבוצעו בשטח של מדינה חברה (והפלסטינים מוכרים בבית הדין כמדינה חברה). מדינת ישראל הביעה מחאה נגד המהלך, וטענה כי "בית הדין נעדר סמכות שיפוט בנוגע לישראל" ו"כל פעילות פלסטינית בזירת בית הדין נטולת תוקף משפטי".⁴

◆ במאי 2018 הגיש שר החוץ הפלסטיני תלונה רשמית ל-ICC נגד ישראל וביקש לפתוח בחקירה מלאה, שתתמקד בשלושה נושאים: "מדיניות ההתנחלויות והעברת אוכלוסייה לגדה המערבית ולמזרח ירושלים"; הלחימה ברצועת עזה בדגש על מבצע "צוק איתן" ב-2014 והפגנות הגדר ב-2018; וסוגיית האסירים הפלסטינים בבתי הכלא בישראל.

◆ במרץ 2021 נשאו מאמצי הפלסטינים פרי, כשהתובעת הכללית של ה-ICC הודיעה על פתיחת חקירה לגבי "המצב בפלסטין", בכוונה לבחון טענות לפשעים בינלאומיים שבוצעו לכאורה ברצועת עזה, ביהודה ושומרון ובמזרח ירושלים.

◆ בנובמבר 2024, כחלק מהליכי החקירה ותוך כדי המלחמה בעזה, הוציא בית הדין צווי מעצר נגד ראש הממשלה בנימין נתניהו ושר הביטחון יואב גלנט בגין פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות.

³ ראו: [Foreign Relations of Palestine](https://en.wikipedia.org/wiki/Foreign_Relations_of_Palestine), Wikipedia.

⁴ ראו: "חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה", משרד המשפטים, המחלקה למשפט בינלאומי, 20.12.2019.

3. בנייה בלתי חוקית, פריצת דרכים והשתלטות חקלאית על שטחי C

סעיף XI ("אדמות") וסעיף XVII ("סמכות שיפוט") בהסכם אוסלו ב', בשילוב עם **נספח III** להסכם, קובעים כי שטח C כפוף לסמכות תכנון ובנייה ישראלית מלאה. לשון ההסכם היא כי ישראל תעביר את הסמכויות הללו למועצה הפלסטינית בתוך 18 חודשים מהשבעתה, "למעט סוגיות שיידונו במשא ומתן על מעמד הקבע". מכיוון שההתנחלויות והגבולות נמנו עם הסוגיות הללו, באופן מעשי נותרו הסמכויות האזרחיות בשטחי C בידי ישראל עד להסכם הקבע, לפי הסכמי אוסלו. זאת ועוד, לפי **סעיף XXXI** שצוטט לעיל, הסכם אוסלו קובע כי "אף לא אחד מהצדדים ייזום או יעשה כל צעד לשינוי מעמד הגדה המערבית ורצועת עזה לפני השלמת המשא ומתן על מעמד הקבע".

בניגוד לסיכומים הללו, מאז 2009 (תוכנית פיאד) מנהלת הרש"פ מבצע אדיר ממדים ועתיר משאבים להשתלטות פיזית על שטחי C ולהקמת מדינה פלסטינית באופן חד-צדדי, "מלמטה למעלה", תוך עקיפת ערוצי המשא ומתן המסורתיים עם ישראל.⁵ מפעל ההשתלטות הפלסטינית על שטחי C זוכה למימון מאסיבי של האיחוד האירופי ומדינות נוספות באירופה וכן לסיוע ולתמיכה ישירה באמצעות הכשרות מנהיגים מקומיים, ליווי משפטי, קמפיינים ציבוריים להשחרת ההתיישבות הישראלית, והכרזות חד-צדדיות על הכרה בסמכויות השיפוט של הרש"פ בשטחים אלה.

השתלטות הפלסטינים על שטחי C באה לידי ביטוי באמצעות:⁶

- ◆ **בנייה בלתי חוקית** מאסיבית בליווי **הנעת אוכלוסייה אזרחית** משטחי A ו-B אל תוך שטחי C. בעת החתימה על הסכמי אוסלו התגוררו בשטחי C כ-70 אלף פלסטינים, ואילו היום, בעקבות תוכנית פיאד, הוכפל מספרם פי ארבעה בתוך 30 שנה, והוא עומד על קרוב ל-300 אלף פלסטינים.
- ◆ **השתלטות חקלאית** – לפי הדין העות'מאני הנהוג ביהודה ושומרון, בתום עשור של עיבוד חקלאי יוכל מעבד הקרקע הפלסטיני (הדין בפועל אינו חל על יהודים) לרשום אותה כקרקע פרטית על שמו, או לכל הפחות לקנות הגנה מפני תביעה כפולש. לכן, עיבוד קרקעות הפך עבור הפלסטינים לשיטה מובילה להשתלטות על השטח. כלים נוספים להשתלטות חקלאית הם הקמת טרסות, מרעה, פריצת דרכים והקמת מתקני מים: קידוחים, בארות וצינורות.
- ◆ **פריצתן וסלילתן של דרכים חדשות** לחיבור מקבצי הבנייה הבלתי חוקית זה לזה, וחיבורם של המקבצים לכפרים בשטחי A ו-B ולדרכים ראשיות.
- ◆ **ביצוע הליך הסדר המקרקעין** – רשות מיוחדת שהוקמה ברש"פ לצורך כך במימון בינלאומי מפעילה צוותי מודדים בשטח ומבצעת רישום של המקרקעין.
- ◆ **מערכה משפטית נגד הריסת המבנים הבלתי חוקיים** – באמצעות מימון בינלאומי מציפים הפלסטינים את בתי המשפט הישראליים במאות עתירות.
- ◆ **הקמת מחצבות פיראטיות** ללא בקרה וללא תיאום.

⁵ על תוכנית פיאד ראו: Dan Diker, "Prime Minister Salam Fayyad's Two-Year Path to Palestinian Statehood", JCEA, 9.10.2009; **תוכנית ההתשה – כך חותרת הרשות הפלסטינית להקמת מדינה דה-פקטו ביהודה ושומרון**, רגבים, אוקטובר 2022.

⁶ לקריאה נוספת ראו: **המערכה הפלסטינית על שטחי C – עיצוב מציאות ביטחונית בשטח. תיאור ומשמעויות**, משרד המודיעין – אגף מחקר, 7.6.2021.

מומחים במשפט הבינלאומי טוענים כי מעורבות האיחוד האירופי בתוכנית פיגוע, והעברת הכספים המאסיבית שלה לטובת הקמת מדינה פלסטינית באופן חד-צדדי, היא הפרה בוטה של הסכמי אוסלו ושוללת ממנו את המעמד שהקנו לאיחוד ההסכמים כ"עד ערב".⁷

4. היקף הכוחות וסוגי הנשק של המשטרה הפלסטינית

סעיף IV להסכם אוסלו ב' קובע כי המשטרה הפלסטינית מוגבלת ל-12 אלף שוטרים ביו"ש (ול-18 אלף בעזה, בסך הכול 30 אלף שוטרים), ולחימוש של עד 4,000 רובים, 4,000 אקדחים, 120 מקלעים ו-15 כלי רכב קלים בלתי חמושים.

בפועל, כבר בסוף שנות התשעים התברר כי הרשות הפלסטינית הפרה את ההתחייבות הזו באופן מפורש, ובמקום להסתפק במשטרה אזרחית שתשמור על החוק והסדר, כמתחייב מההסכם, הקימה צבא המונה עשרות אלפי חמושים, תחת ארגונים שונים, והבריחה לשטחים שבאחריותה תחמושת עצומה, שגם היא חורגת הרבה מהמותר על פי ההסכם. במאמר מוסגר, אחת הטענות שנשמעות לזכות הפלסטינים היא כי בין גל הפיגועים הקשה במרץ 1996 לפרוץ האינתיפאדה בספטמבר 2000 הרשות הפלסטינית לא הייתה מעורבת בפיגועים נגד ישראל. האמת היא שלצד קריצת עין לארגוני הטרור שהיו האופוזיציה לאש"ף, היא עסקה בתקופה הזו בבניית הצבא שלה לקראת מלחמה עצימה בישראל.

ערב האינתיפאדה השנייה – שבה הארסנל שבנה ערפאת בחמש שנות המשא ומתן על הסכם הקבע הופנה כולו למלחמת טרור בישראל – היקף הכוחות הפלסטיניים החמושים (ביו"ש ובעזה יחד) בארגונים שהקים ערפאת עמד על כ-50 אלף, ומספר כלי הנשק בשטחי הרש"פ עמד על כ-55 אלף – מספר גבוה ביותר מ-40 אלף ממה שמתיר ההסכם.⁸ שלושה חודשים לאחר פרוץ האינתיפאדה דיווח הגארדיאן כי לפי "גורמי מודיעין ישראליים" בידי התנזים בלבד יש 70,000 רובים: "בעיקר M16 ורובים אוטומטיים אחרים, אבל גם מקלעים כבדים".⁹ כבר בסוף שנות התשעים ידעו בישראל כי בידי הפלסטינים יש כמות אדירה של נשק, שחלקו נגנב ממחנות צה"ל, וחלקו מוברח לשטח האוטונומיה מבחוץ – ליהודה ושומרון דרך ירדן, ולעזה דרך הים ודרך מצרים, במנהרות שחפרו מתחת לציר פילדלפי ברפיח. כלי הנשק המוברחים כללו נשק נ"ט קל, רימוני נ"ט, טילי נ"ט וטילי נ"מ מסוג סטרלה – כולם אסורים על פי הסכמי אוסלו.¹⁰ במקביל, כחלק מההיערכות לכניסת צה"ל לערים, החלו הפלסטינים לחפור מנהרות נגד טנקים ובולענים מתחת לכבישים מרכזיים ביהודה ושומרון ובעזה, כדי למלא אותם בחומרי נפץ בעת הצורך. בידי ישראל היו ידיעות על כך שחומרי נפץ נגנבו ממחצבות בישראל. בנוסף, בתקופה הזו החלה הרשות לפתח סדנאות ייצור קטנות לייצור רימוני יד ותחמושת אחרת.

⁷ Dan Diker, "The EU's Secret Palestinian Building Plan for Area C", JCPA, 22.12.2022

⁸ Gal Luft, "The Palestinian Security Services: Between Police and Army", MERIA – Middle East Review of

International Affairs, Vol. 3 No.2, June 1999

⁹ Suzanne Goldenberg, "Guns for sale - how stolen Israeli weapons arm Fatah's fighters", The Guardian, 16.12.2000

¹⁰ Luft, The Palestinian Security Services

הברחות הנשק נמשכו גם במהלך האינתיפאדה השנייה (2000–2002). ב-6 במאי 2001 תפסו לוחמי שייטת 13 סמוך לראש הנקרה את ספינת הנשק "סנטוריו", כשעל סיפונה חביות המכילות כמות עצומה של אמצעי לחימה שהיו בדרכם לרשות הפלסטינית בעזה. בין כלי הנשק היו 50 טילי קטיושה, טילי נ"מ נגד מסוקים מסוג סטרלה, מטענים מתוחכמים מתוצרת ח'זבאללה, 98 פצצות מרגמה, 70 מוקשים, רובי קלצ'ניקוב ונשק נגד טנקים. ראש הממשלה דאז, אריאל שרון, חשף כי לתפיסה הזו קדמו שני ניסיונות הברחה מוצלחים. את ההברחות הללו ארגנה תנועת החזית העממית, בקריצת עין של הרשות הפלסטינית, אשר חזרה וטענה שאין לה קשר אליהן. אולם בינואר 2002 תפסה ישראל את האונייה "קארין A", שתכנן, ארגן ומימן פואד שובכי, "איש הכספים" ויד ימינו של ערפאת בהוראתו המפורשת של הבוס. על האונייה נתפסו 50 טונות של אמצעי לחימה, ובהם רקטות, פצצות מרגמה, מוקשים, רובי צלפים ועוד.

ההתחמשות הזו – הן בכוח אדם והן באמצעי לחימה – נמשכה ביתר שאת לאחר מותו של ערפאת והחלפתו בידי אבו־מאזן. לפי מחקר של מרכז ז'נבה לממשל במגזר הביטחון (DCAF) מאוגוסט 2023, במגזר הביטחוני של הרשות הפלסטינית ביהודה ושומרון (כולל הדרג המיניסטריאלי) עובדים 34,391 איש, כמעט פי שלושה ממגבלת אוסלו; ובעזה עוד 18,151 איש ממשיכים לקבל משכורות מהרשות, אף שהם נתונים לשלטון חמאס.¹¹ מנגנוני הרש"פ ביהודה ושומרון מחזיקים בין השאר נשק נגד טנקים וכלי רכב משוריינים,¹² שאינם מותרים על פי הסכמי אוסלו.

5. ריבוי ארגונים חמושים

סעיף XIV בהסכם אוסלו ב' קובע כי "לבד מהמשטרה הפלסטינית וכוחות צבאיים ישראליים, לא יוקמו ולא יפעלו כוחות מזוינים אחרים בגדה המערבית או ברצועת עזה".

בניגוד מפורש למחויבות הזו, הרשות הפלסטינית ותנועת פת"ח השולטת בה, בהנהגתו של ערפאת, הקימו מיד לאחר החתימה על הסכמי קהיר סדרת מנגנוני ביטחון וארגונים חמושים – שאפשרו יצירת כוח צבאי של עשרות אלפי חמושים תחת כותרות שונות – למלחמה בישראל. מלבד המשטרה האזרחית, שמנתה בסוף שנות התשעים כ-10,000 חמושים, ושתפקידה על פי הסכמי אוסלו היה לשמור על החוק והסדר – הוקמו גם:

♦ **הביטחון המסכל**, בראשות מוחמד דחלאן ברצועת עזה וג'יבריל רג'וב ביהודה ושומרון. הרש"פ הציגה אותו כגוף מודיעיני למניעת טרור, אך בפועל הוא תפקד כזרוע ביצועית חצי־צבאית רבת עוצמה, שפעלה מחוץ למבנה המשטרה הרשמי. בסוף שנות התשעים מנה הכוח כ-5,000 חמושים.¹³

¹¹ Eman Redwan and Roland Freidrich, *A comprehensive reference guide to the Palestinian security and justice sectors*, DCAF - Geneva Center for Security Sector Governance, August 2023, p. 27.

¹² "Palestinian Authority receives US armoured vehicles, weapons", *The New Arab*, 12.9.2023.

¹³ Luft, The Palestinian Security Services

- ◆ **הביטחון הלאומי הפלסטיני** – מנגנון הביטחון המרכזי הגדול של הרש"פ. הוקם בשנת 1994 כגלגול של "צבא שחרור פלסטין" (אש"ף), כלל יחידות שהיו ערוכות ללחימה של ממש ולא רק לשיטור עירוני, ותפקד כ"צבא" בתוך הרשות. הכוח הקיף כבר בסוף שנות התשעים כ-14 אלף חמושים.
- ◆ **כוח 17 – יחידת המשמר הנשיאותית של ערפאת.** היחידה צמחה מתוך המערך הצבאי של אש"ף בלבנון והפכה ליחידת עילית חמושה היטב שנטלה חלק פעיל בפעילות טרור נגד ישראל.
- ◆ **המודיעין הכללי** – בראשות מאג'ד פרג', שעוסק באיסוף מודיעין ובסיכול ריגול. הכוח מנה בסוף שנות התשעים כ-3,000 איש.
- ◆ **המודיעין הצבאי** – גוף מודיעיני קטן יותר בראשותו של מוסא ערפאת, שתפקידו העיקרי היה מעצרים וחקירות של פעילי אופוזיציה שנחשדו בסיכון יציבות המשטר.¹⁴
- ◆ בנוסף הקים ערפאת זרועות חמושות של פעילי שטח בתנועת פת"ח, שהמפורסמות שבהן הן **התנזים**, בראשותו של מרואן ברגותי, ו**גדודי חללי אל-אקצה**. מסמכים שתפסה ישראל הראו כי לא מעט מלוחמי הארגונים ה"עממיים" הללו קיבלו את שכרם באופן רשמי מהרשות הפלסטינית, כאנשי המשטרה הפלסטינית והביטחון הלאומי.

המנגנונים החמושים לא נועדו לתגבר את המשטרה בשמירה על החוק והסדר, כפי שקיוותה ישראל כשראתה אותם נבנים מול עיניה, אלא למלחמה בישראל – תחילה באמצעות טרור, ובשלב הבא באמצעות מתקפה מאורגנת כוללת, במטרה לחסלה.

ביום החתימה על הסכמי אוסלו א' שודר בטלוויזיה הירדנית נאום של ערפאת, שבו הסביר לפלסטינים בערבית כי "הצהרת העקרונות" היא חלק מ"תורת השלבים" של אש"ף. ימים אחדים לאחר החתימה על הסכם קהיר, בפגישה סגורה עם מנהיגים ערביים שהתקיימה ביוהנסבורג ב-10 במאי 1994, הסביר ערפאת כי הסכם אוסלו הוא תרגיל הונאה, כמו הסכם חודיביה שחתם מוחמד עם שבט קוראייש: הודנה זמנית שנועדה לצבירת כוח עד שיווצרו התנאים להשמדתו של הצד השני. המנהיג הפלסטיני הירושלמי פייסל חוסייני הגדיר את אוסלו "סוס טרויאני", שנועד להכניס כוחות חמושים לתוך ישראל כדי להילחם בה מבפנים. בכינוס של כלל הפלגים הפלסטיניים בעזה בשנת 1997 קרא להם חוסייני: "רדו מבטן הסוס והתחילו לעבוד למען המטרה שלשמה נכנסתם [...] האינתיפאדה היא תחילת העבודה האמיתית שלשמה נכנסנו לבטן הסוס".

ואכן, הפיגועים נגד ישראלים לא פסקו לרגע, ובין החתימה על הצהרת העקרונות בספטמבר 1993 ועד לפרוץ האינתיפאדה השנייה בספטמבר 2000 (שהובילו ערפאת והמנגנונים החמושים שלו, ושהם לבדה נרצחו למעלה מ-1,000 ישראלים) בוצעו עשרות פיגועים שנהרגו בהם מאות ישראלים.¹⁵ הרשות הפלסטינית ניסתה לרחוץ בניקיון כפיה בטענה ש"מתנגדי השלום", חמאס והג'יהאד האסלאמי, הם שביצעו את הפיגועים. ואכן, את הפיגועים בתוך ישראל ביצעו הארגונים האלה, אבל בקריצת עין ובתמיכה של הרשות הפלסטינית, שפעלה באותה העת לבניית הכוח הצבאי לעימות הגדול שבפתח. אך מרגע פרוץ האינתיפאדה גם חמושי הפת"ח ומנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית השתתפו בפעילות הטרור נגד ישראלים. התנזים וגדודי

¹⁴ Ibid.

¹⁵ "Fatal Terrorist Attacks in Israel (Sept 1993 - 1999)", Ministry of Foreign Affairs, 24.9.2000

חללי אל-אקצה נטלו יחד אחריות על יותר מ-300 פיגועי טרור שנהרגו בהם אזרחים ישראלים,¹⁶ ולפי גורמים
ישראליים ביצעו יחד יותר מ-1,500 פיגועים וניסיונות פיגוע מאז ספטמבר 2000.

6. תמיכה, עידוד, הכוונה ומימון טרור

סעיף XV (מניעת מעשי איבה) בהסכם אוסלו ב' קובע כי שני הצדדים מחויבים לנקוט "בכל האמצעים
הנחוצים כדי למנוע מעשי טרור, פשע ועוונות נגד כל אחד מהם, נגד אנשים המצויים בסמכות הצד האחר
ונגד רכושם, וינקטו באמצעים משפטיים נגד עבריינים".

חיוב מפורט ומחמיר יותר נקבע בתזכיר הסכם וואי (אוקטובר 1998). סעיף II להסכם קובע כי הצד הפלסטיני
התחייב על מדיניות "אפס סובלנות" לטרור, על גיבוש תוכנית עבודה שיטתית למיגור תשתיות טרור, על מעצר
חשודים ספציפיים, ועל הפעלה מתמשכת של תוכנית לאיסוף נשק בלתי-חוקי.
במילים אחרות, הסכמי אוסלו מטילים על הרשות הפלסטינית לא רק את החובה להימנע מטרור אלא גם את
החובה האקטיבית לפעול נגד תשתיות טרור, לעצור חשודים ולפרק נשק בלתי חוקי בשטחיה.

לסעיפי ההסכם הפורמליים האלה מצטרף מכתבו של ערפאת לרבין מ-3 בספטמבר 1993,¹⁷ שבו התחייב
כי "אש"ף מכיר בזכותה של מדינת ישראל להתקיים בשלום ובביטחון" וכי "אש"ף מוותר על השימוש בטרור
ובמעשי אלימות אחרים, ויקבל על עצמו אחריות לכל גורמי ואנשי אש"ף כדי להבטיח את ציותם, למנוע הפרות
ולהעניש את המפרים".

ההתחייבות המפורשת של ערפאת – תחילה במכתב האישי לרבין ואחר כך בחתימתו על הצהרת העקרונות
והסכם הביניים – היו אבני היסוד להחלטתו של רבין לקדם את אוסלו. ולראיה, במכתב התשובה שלו לערפאת
הוא כתב כי "לאור התחייבויות אש"ף" החליטה ממשלת ישראל להכיר באש"ף כנציג העם הפלסטיני ולפתוח
עמו במשא ומתן. כלומר, עצם ההכרה הישראלית באש"ף לא עמדה לבדה, אלא הותנתה בהתחייבות
פלסטינית מפורשת לנטישת הטרור ולקבלת אחריות ביטחונית.

בפועל, הרשות הפלסטינית מעולם לא הניחה ידיה מהטרור. בכל הזדמנות שנקרתה בדרכה, עוד בטרם
נחתם הסכם אוסלו ב', היא תכננה וביצעה פיגועים נגד ישראל.

א. שוטרים ביום, מחבלים בלילה

המשטרה הפלסטינית שהוקמה מכוח הסכמי אוסלו מעולם לא נועדה "לשמור על החוק והסדר" כפי שקבע
ההסכם, אלא לשמש לכתחילה ככוח חמוש ומאורגן להמשך המלחמה בישראל. מבפנים. שוטרי הרש"פ הפנו
את נשקם נגד חיילי צה"ל לראשונה באירועי מנהרת הכותל (1996), שבמהלכם נהרגו 17 ישראלים, אך זאת
לא הייתה הפעם האחרונה. יש תיעודים רבים לכך שאנשי המשטרה הפלסטינית היו למעשה "שוטרים ביום

¹⁶ Yael Shahrar, ["The al-Aqsa Martyrs Brigades – A political tool with an edge"](#), ICT – International Institute for Counter-Terrorism, Reichman University, 22.3.2024.

¹⁷ [מכתב ערפאת לרבין](#), ארכיון המדינה, 3.9.1993.

ומחבלים בלילה¹⁸: כשוטרים, הם קיבלו מהרש"פ "כדין" משכורת, נשק והכשרה, והשתמשו בהם לביצוע פיגועים נגד ישראל.

בימי האינתיפאדה השנייה הגיעה הבעיה לשיא חומרתה. ב-29 בספטמבר 2000, ליד קלקיליה, נורה למוות קצין מג"ב בידי שוטר פלסטיני שהיה שותפו לסיור המשותף. האירוע פגע בלב מנגנון התיאום הביטחוני: המסגרת שנועדה ליצור אמון ולמנוע טרור הפכה לזירת פגיעה קטלנית באיש ביטחון ישראלי. אירוע מפורסם נוסף היה הלינץ' ברמאללה, שבועיים אחר כך: שני חיילי מילואים ישראלים שנכנסו בטעות לרמאללה נעצרו בידי שוטרי הרשות הפלסטינית והובאו לתחנת המשטרה המקומית. במקום להחזירם לישראל או להבטיח את שלומם, נפרצה התחנה בידי המון פלסטיני והשניים נרצחו באכזריות.

הונאת המחבלים במדים נמשכת עד היום.¹⁹ דו"ח ה-Washington Free Beacon מפברואר 2024 מראה כי מתוך "30 שהידים" של מנגנוני הביטחון הפלסטיניים שהופיעו בפוסטר שפרסם פת"ח באוגוסט 2023, 23 נהרגו בעת שביצעו פיגוע טרור נגד ישראלים.²⁰ הרש"פ מתגאה בתפקיד הכפול הזה של אנשיה, ומתפארת במספרם הגבוה של ה"שהידים" והאסירים משורות מנגנוני הביטחון שלה.²¹

ב. תשלומי משכורות למחבלים ולמשפחות מחבלים מתים

הרשות הפלסטינית מפעילה מאז הקמתה מערכת תשלומים חודשיים קבועה לאסירים פלסטינים בכלא הישראלי ולמשפחות "שהידים", כאשר גובה התשלום נקבע על פי "חוק האסירים הפלסטיני" לפי אורך תקופת המאסר או חומרת המעשה, כך שפיגוע חמור וקטלני יותר מזכה בתשלום חודשי גבוה יותר. סך התשלומים עומד על 200–300 מיליון דולר בשנה, כ-3–6 אחוזים מתקציב הרש"פ.²²

ג. הנצחת מחבלים ב שמות כיכרות, רחובות, מוסדות ציבור ואירועי ספורט ציבוריים

בהאדרת הטרור והטרוריסטים, הרש"פ לא רק שאינה נלחמת בטרור: היא מעודדת טרור. Palestinian Media Watch תיעד ב-2010 יותר מתריסר מוסדות ביו"ש הנושאים את שמה של מובילת הטבח בכביש החוף ב-1978 שבו נרצחו 35 ישראלים, ובהם 9 ילדים.²³ במרץ 2020, בדיון בפרלמנט הבריטי על מימון UNRWA, צוין כי 31 בתי ספר במימון הרשות הפלסטינית נקראים על שם מחבלים. ג'יבריל רג'וב, שמכהן היום כאחראי ע המועצה הפלסטינית לצעירים ולספורט ברש"פ, הסביר לילדים כי הטרוריסטים המתאבדים הם האליטה של העם הפלסטיני.

¹⁸ שוטרים ביום. מחבלים בלילה, דו"ח רגבים, מרץ 2024.

¹⁹ Itamar Marcus, *Terrorists in Uniforms*, PMW - Palestinian Media Watch, July 2025

²⁰ Andrew Tobin, "[Palestinian Authority Security Forces Behind Dozens of Recent Attacks on Israelis](#)", *Washington Free Beacon*, 15.2.2024

²¹ Marcus, *Terrorists in Uniform*

²² "Making the PA's 'Martyr' and Prisoner Payment Reform Real", *Israel Policy Forum*, November 2025

²³ Itamar Marcus, Nan Jacques Zilberdik, Barbara Crook and PMW staff, *From Terrorists to Role Models: The Palestinian Authority's Institutionalization of Incitement* - The PA's policy of naming schools, streets, sporting events, summer camps and ceremonies after terrorists fundamentally undermines the chance for peace, PMW - Palestinian Media Watch, 3.5.2010

ד. האדרת "שהידים" בתקשורת הרשמית של הרש"פ ובתוכניות טלוויזיה לילדים

מעבר לתוכני הלימוד הפורמליים, שנתייחס אליהם בהמשך, בטלוויזיה הפלסטינית, בעיתונות הרשמית של הרש"פ וברשתות החברתיות מציגים מחבלים כמופת לחיקוי, לרבות בתכנים המיועדים לילדים. קליפ מוזיקלי לציון יום הקמת פת"ח ששידרה הטלוויזיה הרשמית של הרשות הפלסטינית הילל את פיגוע כביש החוף שהוזכר לעיל, וכלל בגאווה את שחזור הגעת המחבלים בסירות מלבנון. העיתון הרשמי של הרש"פ (אל-חיאת אל-ג'דידה) פרסם ב-2011 כתבות שכינו מחבלים המרצים עשרות מאסרי עולם על רצח אזרחים בכינוי "האסירים הגיבורים". ביניהם אפשר למצוא את עבדאללה ברגותי, מבכירי הזרוע הצבאית של חמאס, שנידון ל-67 מאסרי עולם על מעורבותו בסדרת פיגועים קטלניים שנרצחו בהם 66 ישראלים בשנים 2001–2002, כולל פיגועי התופת בפיצה סבארו, בקפה מומנט ובמדרחוב בן יהודה בירושלים.

7. הסתה וחינוך לשנאה

סעיף XXII בהסכם אוסלו ב' קובע כי על הצדדים "לטפח הבנה הדדית וסובלנות ולהימנע מהסתה, לרבות תעמולה עוינת" ו"לנקוט צעדים משפטיים למניעת הסתה כזו על ידי כל ארגון, קבוצה או יחיד בתחום שיפוטם". עוד קובע הסעיף כי ישראל והרש"פ "תבטחנה שמערכות החינוך של כל אחת מהן תתרומנה לשלום העם הישראלי והפלסטיני [...] ותימנענה מהכנסת מוטיבים העלולים להשפיע לרעה על תהליך ההתפייסות".

בניגוד למחויבות הזו, הרשות הפלסטינית מטפחת תרבות של שנאה לישראל, מחנכת לג'יהאד ולטרור ויוצרת בכל הכלים החינוכיים שברשותה תשתית אידאולוגית מתמשכת לעוינות ואלימות.

מחקרים ודו"חות רבים של מכוני מעקב בינלאומיים חושפים כי ספרי הלימוד הרשמיים ברשות, מכיתה א' ועד י"ב, רוויים בתכנים אנטישמיים, מאדירים מחבלים שביצעו פיגועי התאבדות (המכונים "שהידים"), מוחקים לחלוטין את קיומה של מדינת ישראל מהמפות, מכחישים את קיומה ומחנכים להקרבה עצמית ול"ג'יהאד" כערכים עליונים. ילד פלסטיני מתחנך מגיל אפס לשנאת ישראל ולמלחמה בה באמצעות טרור, ורואה בטרוריסטים דוגמה ומודל לחיקוי.

ההסתה נגד ישראל והכשרת הלבבות למלחמה אלימה נגדה אינן מוגבלות לחומרי הלימוד היבשים. הן נמצאות גם בפעילויות חוץ-בית-ספריות, בהצגות סוף שנה, במחנות קיץ שבהם עוברים הילדים אימונים צבאיים למחצה, ובתוכני מדיה רשמיים של הרשות המשודרים לילדים.²⁴

הקהילה הבינלאומית, כולל הפרלמנט האירופי, מתחה לא פעם ביקורת חריפה על התופעה ואף התנתה חלק מכספי הסיוע לרשות ברפורמה חינוכית, אך בפועל, המנגנון הממוסד של הרשות הפלסטינית ממשיך להציג את פעילי הטרור כמודל לחיקוי עבור הדור הצעיר.²⁵

²⁴ ראו למשל: ישי ריבלין, יגאל רם, בועז העצני ונגה ארבל, [מדוע אסור שהרשות הפלסטינית תשלוח ברצועת עזה](#), נייר מדיניות 92, פורום קהלת, ספטמבר 2024, עמ' 20–36.

²⁵ ניצן פייביש, [חומרי הלימוד ברשות הפלסטינית ויחסם לעם היהודי, לישראל ולשלום – עדכון](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 27.2.2025; Arik Agassi, [Review of the 2025-2026 Palestinian Authority School Curriculum](#), IMPAC-se, November 2025; [UNRWA Education: Textbook and Terror](#), IMPACT-se, November 2023; 2025.

8. פגיעה באתרי מורשת וארכיאולוגיה ומקומות קדושים

סעיף IV תוספת 1.2 להסכם אוסלו ב' קובע כי "הצד הפלסטיני ישמור ויגן על כל האתרים הארכיאולוגיים, ינקוט בכל האמצעים הדרושים כדי להגן על האתרים האמורים ולמנוע נזק להם, וינקוט בכל אמצעי הזהירות בעת ביצוע פעילויות, לרבות פעילויות אחזקה ובנייה העשויות להשפיע על האתרים האמורים [...] כל צד מקבל על עצמו לכבד אתרים בגדה המערבית וברצועת עזה הנחשבים לקדושים, או שיש להם ערך ארכיאולוגי [...] שני הצדדים ינקטו בכל האמצעים הנחוצים כדי למנוע גניבה של ממצאים ארכיאולוגיים. שני הצדדים יאכפו את האיסור על סחר לא חוקי בממצאים ארכיאולוגיים".

מחקר של תנועת "שומרים על הנצח" משנת 2021 חושף הרס שיטתי של ארכיאולוגיה ואתרי מורשת יהודיים ביהודה ושומרון, ומדווח כי 80 אחוזים מתוך 365 אתרי המורשת המשמעותיים ביותר בשטחי הרשות נפגעו. הדו"ח מזהה את הרש"פ כאחראית לכ-90 אחוזים מהנזקים, וטוען כי ההרס הוא אסטרטגיה מכוונת למחיקת הזיקה ההיסטורית היהודית ולתפיסת קרקעות באמצעות יוזמות חקלאות ובנייה בלתי חוקיות.²⁶ הרש"פ אינה מבטיחה גישה למקומות קדושים ואף פגעה ביהודים שניסו להתפלל בקבר יוסף בלי תיאום עם הצבא.

סיכום

הפרות ההסכם בידי הפלסטינים – שעקרו מהסכמי אוסלו את הליבה שלהם – הן עילה משפטית מספיקה להכרזה ישראלית על ביטולם הפורמלי של ההסכמים. אכן, הכרזה מעין זו תוביל לביטולם המידי של שאר סעיפי ההסכם, שעדיין נשמרים ומכובדים על ידי הצדדים במידה כזו או אחרת, כמו קיומה של הרשות הפלסטינית וההכרה בה כגוף השלטוני הייצוגי של הציבור הפלסטיני ביהודה ושומרון, התיאום הביטחוני והסכם פריז, המסדיר את סוגיית העברת הכספים לפלסטינים. מבחינה משפטית אפשר להצדיק את המהלך, אך יש לקחת בחשבון שיהיו לו משמעותות מדיניות, ביטחוניות וכלכליות. על מדינת ישראל לשקול אם מהלך כזה ישרת אותה, או שעדיף לה להמשיך לשמור על מסגרת ההסכמים, ולפעול בתוכה.

נזכיר כי במהלך מבצע חומת מגן (אפריל 2002), נוכח מתקפת הטרור המאורגנת שהוביל ערפאת נגדה, מדינת ישראל הפרה את הסכמי אוסלו והחזירה לעצמה את השליטה הביטחונית בשטחי A, שנמסרו בהסכם קהיר לידי הרשות הפלסטינית. ההפרה הזו, שהתחייבה נוכח הפיכת הערים הפלסטיניות לקיני טרור והפגיעה החמורה בביטחון אזרחי ישראל, הפכה למעשה את שטחי A לשטחי B, אך עברה ללא מחאה בינלאומית והיא נמשכת בפועל עד היום.

מתקפת 7 באוקטובר 2023 והתמיכה הנרחבת בטבח בקרב הרשות הפלסטינית והציבור הפלסטיני ביהודה ושומרון מחייבות את ישראל להפיק את הלקחים ולעשות את כל הפעולות הנדרשות כדי למנוע הישנות של טבח כזה גם ביהודה ושומרון ובקו התפר, לרבות צעדים שמהווים הפרה של הסכמי אוסלו.

²⁶ משה גוטמן, גיא דרך ואיתן מלט, [סקר המורשת הלאומית: אתרי מורשת היסטוריים ביהודה, שומרון ובקעת הירדן – תמונת מצב ארכיאולוגית ודרכי פעולה](#), נייר עמדה 3, פורום שילה, יולי 2021.